

Forskarskolan i hälsovetenskap (FiH)
Chris Bengtsson, Samordnare

FORSKNINGSPROJEKT för PRESUMTIVA DOKTORANDER att söka inför erbjudande om studieplats i Forskarskolan i hälsovetenskap och antagning som doktorand till Karolinska Institutet med kursstart 4 september, 2023

Huvudhandledare: Charlotte Ytterberg, lektor, docent
Charlotte.ytterberg@ki.se
08-524 888 82

Projekttitel: Utvärdering av ett egenvårdsprogram för att förebygga fall hos personer med multipel skleros

Sammanfattning doktorandprojekt (max 1 sida)

Bakgrund

Fall bland personer med multipel skleros (MS) kan leda till fallrädsla, skador och en betydande inverkan på individens hälsa och medför stora samhällskostnader. Ett program för fallprevention bör bestå av olika komponenter och uppmärksamma riskfaktorer för fall hos både gående och rullstolsburna. Vid en kronisk sjukdom som MS bör egenvård ingå för att utveckla hälsosamma beteenden som leder till minskad fallrisk.

Syfte/Frågeställningar

Det övergripande syftet är att utvärdera ett fallförebyggande egenvårdsprogram för alla personer med MS, dvs för såväl rullstolsburna som de som kan gå.

Metoder

Programmet är utvecklat utifrån litteratur, teorier om egenvård och lärande, samt genom co-design med personer med MS och personal. Programmet stödjer utveckling av fallförebyggande beteenden. Projektet följer rekommendationer för utveckling och utvärdering av komplexa interventioner, dvs omfattar både kvantitativa och kvalitativa studier av utfall och process. Representant från

patientorganisationen Neuroförbundet är samarbetspartner i projektet. Programmets genomförbarhet har testats i en feasibilitystudie med lovande resultat.

Planerade studier

Studie 1

I en randomiserad kontrollerad studie kommer effekten av egenvårdprogrammet på antal fall att utvärderas. Interventionen består av det gruppbaseade egenvårdsprogrammet där 8 deltagare per grupp träffas vid sju tillfällen över en 12-veckorsperiod. Varje grupp leds av en utbildad gruppledare. Programmet ges digitalt där tillfällena sker i realtid genom videokonferens. Studiematerial och möjlighet till asynkrona aktiviteter och kommunikation sker via en digital lärplattform. Antalet fall i interventions- och kontrollgrupp kommer att följas från inklusion till 6 månader (primärt utfallsmått) efter avslutad intervention genom en digital SMS-tjänst. Sekundära utfallsmått är fallrädsla, tilltro till egen förmåga, fallförebyggande beteende, delaktighet, självskattad påverkan av MS och hälsorelaterad livskvalitet.

Studie 2

Syftet är att utforska erfarenheter och verkningsmekanismer av egenvårdsprogrammet. Individuella intervjuer utifrån ett ändamålsmässigt urval av personer med MS från interventionsgruppen genomförs inom två veckor efter avslutad intervention. Intervjuerna kommer att utforska erfarenheter av interaktioner med gruppen, gruppledaren och programmets komponenter och aktiviteter. Intervjuerna genomförs inom två veckor efter det sista tillfället och analyseras med kvalitativ innehållsanalys. Resultaten kommer att hjälpa oss identifiera mekanismer som stödjer eller hindrar hur det fallförebyggande programmet bygger deltagarnas förmåga att hantera sin fallrisk.

Studie 3

Syftet är att utforska fallförebyggande beteenden hos personer med MS sex månader efter avslutad intervention. Individuella intervjuer utifrån ett ändamålsmässigt urval av personer med MS från interventionsgruppen genomförs 6 månader efter avslutad intervention. Intervjuerna kommer att utforska användning av fallförebyggande strategier och fallförebyggande beteenden. Intervjuerna analyseras med kvalitativ innehållsanalys. Resultaten kommer att göra det möjligt för oss att identifiera om och hur personer med MS har implementerat fallförebyggande beteenden för egenvård i sin vardag.

Betydelse

Forskning om fallförebyggande insatser hos personer med MS är begränsad och har framför allt utvärderat effekterna av fysisk träning hos individer som kan gå. Om programmet är effektivt för att minska antalet fall kommer det att vara av stor klinisk betydelse. MS-specifika representanter från patientorganisationen Neuroförbundet är samarbetspartners vilket säkerställer patientnyttan.

